

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА

Формування соціально-економічної моделі регіону створює в межах загальнодержавної концепції економічного розвитку умови господарювання через надання економічним суб'єктам відповідних імпульсів (орієнтирів) і таким чином спрямовує рух економіки у напрямку обраного варіанту розвитку. В цих умовах виключне значення набуває як раціональний вибір системи регуляторів так і вибір напрямку їх застосування. До того ж, в сучасних умовах точка прикладення фінансових зусиль набуває більшого значення ніж форми їх реалізації [1, с. 115]. З огляду на це зерновиробництво, як провідний сільськогосподарський сегмент, є своєрідною точкою росту, фінансове стимулювання якої передаватиме позитивні імпульси розвитку іншим економічним сегментам. А, такі події останніх років, як активне формування ринкової складової господарського механізму та вступ України до СОТ значно посилили увагу суспільства і бізнесу до можливостей застосування саме фінансових регуляторів економічного розвитку, які найбільш повно відповідають умовам лібералізації економіки.

Через те, що аграрний сегмент України формує 17 % ВВП та близько 60 % фонду споживання населення [2, с. 3], саме в аграрній сфері закладаються істотні підвалини подальшого розвитку інших економічних галузей. Специфіка господарювання в аграрній сфері (сезонність, підвищений ризик, нееквівалентність міжгалузевого обміну та ін.) вимагає перерозподілу фінансових ресурсів суспільства на користь сільськогосподарської галузі, особливо її провідної частини – виробництва зерна. Зернове господарство в

загальній системі сільськогосподарського виробництва займає провідне місце з наступних причин. Саме зерно та його продукти являються основними компонентами харчування, виробництва тваринницької продукції, яка споживається людиною, а також виробництва промислової продукції, лікарських препаратів та інших виробів [5, с. 79]. На думку фахівців в Україні є реальна можливість для збільшення виробництва зерна, В минулому році урожай зернових становив 34 млн. тонн, у цьому році, за прогнозами він може досягти 40 млн. тон. За оцінкою міжнародних фінансових організацій, при умові вкладення відповідних інвестицій у перспективі можна довести урожай зернових культур до 70 млн. тон. А це дасть можливість Україні стати важливим постачальником продовольства на світовому ринку [3 , с. 4]. Досягнення такої мети можливе за умови відповідної фінансової підтримки зерновиробництва з боку держави, концентрації фінансових зусиль в тих регіонах, які традиційно є провідними постачальниками зерна на внутрішній та зовнішній ринок, мають розвинуту інфраструктуру, господарські зв'язки та досвід. Таким чином, виважена фінансова підтримка виробників зерна в Україні справа не суперечлива. Мова йде лише про визначення оптимальних обсягів, напрямів, темпів, форм та методів здійснення державою фінансового стимулювання. У якості основної ланки прикладення зусиль виступає фінансове стимулювання розвитку виробництва зерна. Особливо значним є концентрація зусиль саме на розвитку, а не на відтворення у обсягах попередніх періодів.

Сьогодні в Україні в системі важелів фінансового стимулювання виробників зерна провідне місце займає сільськогосподарське кредитування, яке представлено двома сегментами – організованим кредитуванням, регулювання якого носить публічно-правовий характер і неформалізованим, що діє на основі приватноправового кредитування [3, с. 70]. Якщо така форма підтримки виробників зерна, як надання кредитів, особливо короткострокових, ще розвинута в Україні, то застосування інших важелів – програми здешевлення техніки, підтримка страхування сільськогосподарських ризиків,

пільгове кредитування інноваційної діяльності, здешевлення кредитів за допомогою часткової компенсації ставки за кредитами комерційних банків, лізинг, іпотечне кредитування та інші, ще носять явно обмежений характер. Крім того, досить повільно у нас здійснюється фінансова підтримка таких заходів, як інформування сільськогосподарських товаровиробників про тенденції кон'юнктурних змін ринку, вартість форвардних, або ф'ючерсних угод, фінансування виставок, пошук партнерів по бізнесу, допомога в просуванні товару, тощо. Поряд з тим, останнім часом впровадження державного механізму здешевлення кредитів та інші заходи сприяли помірному зростанню обсягів довгострокового кредитування сільськогосподарських товаровиробників. В той же час, низький рівень платоспроможності сільськогосподарської галузі знижує її привабливість для банківських установ. Заслуговує уваги подальша розробка й удосконалення фінансових стимулів розвитку виробництва зерна, які вже застосовуються в нашій державі. Так, більшість аграріїв України мають можливість скористатися компенсацією, що здешевлює вартість сільськогосподарської техніки, яка купується, або використати лізингову схему. З однієї сторони, компенсація надає можливість придбати техніку за меншу ціну. Але така операція веде до того, що аграрії змушені спочатку одноразово сплатити повну вартість техніки, а вже потім за допомогою спеціальних процедур отримувати компенсацію. Звісно, що суму приблизно у 100 тис. грн. (орієнтовна вартість однієї одиниці сільгосптехніки) не кожен виробник сільськогосподарської продукції має вільною [5]. Безумовно, є можливість звернутися до банківського кредитування, але це виступатиме як фактор, що робить угоду більш дорогою. Тому окремі погодяться сплачувати більше, але невеликими частками, що робить лізинг більш прийнятним для аграріїв, які не можуть одноразово оплатити всю вартість техніки або взяти кредит для її покупки, щоб потім одержати компенсацію з бюджету. В той же час, до переваг компенсації можна віднести і те, що, у разі використання схеми компенсації, техніку селянин набуває у свою приватну власність. А це в подальшому дає йому можливість використовувати

її у якості застави з метою отримання кредиту, або в інших цілях. Лізинг, як відомо такої можливості не дає.

Висновки. Реалізація програм фінансового стимулювання розвитку виробництва зерна здатні забезпечити реалізацію прагнень України до економічного зростання та інтеграції у європейський економічний простір. В цьому плані конкурентні переваги південного регіону очевидні - кліматичні умови, розвиток транспортної інфраструктури, наближення до портів, традиції і досвід виробників, напрацьовані технології, економічні зв'язки, кваліфіковані кадри, тощо. Ретельного вивчення та професійного узагальнення в цьому плані потребує багатий досвід підтримки виробників зерна в таких країнах, як Канада, Китай, Німеччина, Польща, Росія, США, Франція, Японія. З метою набуття досвіду ринкової поведінки, та посилення на цій основі конкурентноздатності вітчизняного виробництва зерна, популяризації вітчизняної продукції доцільна розробка та реалізація спеціальної програми фінансування участі виробників зерна у міжнародних спеціалізованих виставках і ярмарках. Крім того, корисно створити спеціальну робочу групу при Мінагрополітики з метою підготовки пропозицій до проекту Податкового кодексу в частині оподаткування виробництва зерна. Об'єктивні потреби розвитку виробництва зерна вимагають розробити та впровадити спеціальну програму формування в Україні системи спеціалізованих сільськогосподарських банків. Це дасть змогу максимально сконцентрувати капітал, що функціонує в аграрній сфері, максимально оптимізувати використання цільових державних фінансових ресурсів, депозитів населення, забезпечити оперативне управління фінансовими потоками та їх перерозподіл у зерновиробництві, врахувати регіональні особливості, сезонність і спеціалізацію аграрного сектору економіки. Теоретичні та практичні розробки у даному напрямку сприятимуть перетворенню зерновиробництва на своєрідну точку росту, фінансове стимулювання якої передаватиме благодатні імпульси зростання іншим економічним сегментам і на цій основі забезпечить покращення добробуту громадян.

Література

- 1. Макуха С.М. Зерновиробництво як каталізатор покращення добробуту громадян / С.М. Макуха // Аграрний вісник Причорномор'я збірник наукових праць № 44, 114-117 2008*
- 2. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року. // Економіка АПК, 2007, № 11 С. 3 – 31.*
- 3. Непочатенко О.О. Проблеми правового та методологічного забезпечення банківського кредитування аграрних підприємств // Облік і фінанси АПК, 2006, № 2 С. 70 -76.*
- 4. Рябоконт В.П. Основні напрямки соціально-економічної перебудови та розвитку українського села // Економіка АПК, 2008, № 6 С. 3 – 7.*
- 5. Чмирь С.М., Деякі теоретичні підходи до сучасної практики зернового виробництва в Україні // Економіка АПК, 2007, № 11 С. 79 – 82.*
- 6. <http://www.minagro.gov.ua> - офіційний сайт Міністерства аграрної політики України.*